

Kunnskapsdepartementet
v/ postmottak@kd.dep.no

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo
Telefon 21 02 34 00
Telefaks 21 02 34 01
Besøksadresse Tollbugata 35
Kontingentkonto 8380 08 68621
Bankkonto annet 8380 08 68605
post@forskerforbundet.no
www.forskerforbundet.no
Foretaksnr 971 422 505

Deres ref: 200803829-/TJB

Vår ref: 9070

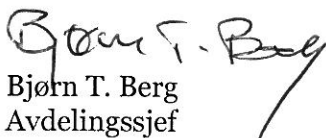
Vår dato: 26.10.2009

Høringsuttalelse til utkast til Nasjonalt digitalt universitetsmuseum

Vi viser til invitasjon til Høring av forslag til Nasjonalt digitalt universitetsmuseum av 1/7 -09.

Vedlagt oversendes Forskerforbundets høringsuttalelse.

Med vennlig hilsen
Forskerforbundet

Bjørn T. Berg
Avdelingssjef

Jon Wikene Iddeng
Rådgiver

Kopi: Unio

Forskerforbundets høringsuttalelse til utkast til Nasjonalt digitalt universitetsmuseum

Overordnede synspunkter

Forskerforbundet er positive til opprettelsen av et *Nasjonalt digitalt universitetsmuseum* (NDU). Dette kan bety en betydelig bedring av betingelsene for forskning på og formidling av det materialet som finnes ved universitetsmuseene. Vi håper også dette kan føre til et løft for alle dem som arbeider med naturhistorie og kulturminnevern i Norge. Også andre museer, universitetsbibliotekene og statsarkivene sitter på store samlinger og datamengder som i dag fortsatt er lite tilgjengelig for utvikling av interaktive systemer på web til bruk i forskning og undervisning. Det er viktig at NDU blir en viktig pådriver også i dette arbeidet.

Digitaliseringen av samlingene ved universitetsmuseene må ferdigstilles og finansieres med friske midler. Det er maktpåliggende at NDU i sin helhet finansieres utenom de eksisterende rammebetingelsene for universitetene og samlingene (jf. drøftingen i rapporten pkt. 6.9), og at ikke ressurser til det daglige virke og forskning ved universitetsmuseene reduseres.

NDU vil ha en viktig funksjon i formidlingsarbeidet som drives av universitetsmuseene. Denne formidlingen er avhengig av forskning på materialet. Derfor må en viss forskningskompetanse foreligge ikke bare på museene. Sterke grunnforskingsmiljøer ved universiteter og høyskoler forøvrig er vel så viktig for utnyttelsen av det digitaliserte kildematerialet til forskning, undervisning og formidling. Forskerforbundet ser i så måte med bekymring på den manglende satsingen på bred og tverrfaglig forskning ved norske universiteter knyttet til kulturminner. Vår erfaring i den senere tid er at forskning på naturhistorie og eldre tiders kultur stort sett blir nedprioritert både av bevilgende myndigheter og ved universiteter og høyskoler. En forutsetning for å bygge opp et NDU er nettopp at det finnes forsknings- og undervisningsmiljøer som er i stand til å nyttiggjøre seg av materialet. Forskerforbundet imøteser følgelig en opptrappingsplan også for forskningen på materialet. Det er ingen grunn til å være best i verden på digitalisering og tilrettelegging av et slikt materiale, dersom vi ikke skal være gode på å anvende det.

Organiseringen av NDU

Forskerforbundet støtter utvalgets forslag til organisering av NDU. For at NDU skal være en pådriver for utvikling av gode kunnskapsnettverk og interaktive datasystemer på web ved bruk av semantisk teknologi er det viktig at NDU fremover får nok ressurser til å bygge opp og utvikle god data- og nettkompetanse og gode systemer for tilgjengeliggjøring av materialet og brukergrensesnitt. Videre må NDU:

- Ta i bruk internasjonale standarder og metadata for registrering og digitalisering av samlingene
- Ta initiativet til bruk og utvikling av felles kunnskapsorganisasjonssystemer (KOS) for registrering og indeksering av materiale i museene
- Utvikle felles åpne samlingsdatabaser (repositories)
- Bruke sosiale teknologier for interaktiv kommunikasjon mellom fagmiljøene og brukerne

Kompetanse

Forskerforbundet støtter at det bygges opp tilstrekkelig datafaglig kompetanse i universitetsmuseene til selv å håndtere NDU. Det bør være en enhetlig plan for alle universitetsmuseene for kompetanseoppbygging både når det gjelder datafaglig-, formidlings- og prosjektkompetanse, som det også følger egne midler med. Det er viktig at denne kompetansen også kommer museene utenfor universitetene til del,

ettersom disse samlingene også er viktig for forskning og nasjonal kunnskapsoppbygging.

Tilgjengeliggjøring av materialet og gode brukergrensesnitt for søk og gjenfinning

For å tilgjengeliggjøre materialet i NDU er det viktig at datasystemene som velges harmoneres og at det gir mulighet for utvikling av visuelt gode brukergrensesnitt. Det er også viktig at systemene er fleksible og kan kommunisere og samsøke (være interoperabile) med andre søkesystemer innen ABM og UH-sektoren som BIBSYS, FRIDA, NVI (Norsk Vitenskapsindeks) og internasjonale og nasjonale Open Access (OA) fulltekstarkiver (repositories) og forskningsdatabaser.

Felles standarder og metadata for digitalisering og registrering av samlingene

Det er viktig å bruke felles internasjonale standarder for metadata (minimum bruk av Dublin Core standarden) for å utvikle gode registrerings- og søkefunksjoner. Dette er også nødvendig for utvikling og bruk av applikasjoner (systemer) basert på utnyttelse av mulighetene i semantisk web (maskin til maskin kommunikasjon) og web 2.0 standarden. Her bør NDU i samarbeid med Nasjonalbiblioteket/BIBSYS også være med i utvikling og drift av et felles nasjonalt autoritetsregister for navn på personer og institusjoner.

Felles kunnskapsorganisasjonssystemer, som ontologier og tesaurer, for systematisering og indeksering av samlingene

Museene sitter sammen med universitetsbibliotekene og statsarkivene på store samlinger og datamengder som pr. i dag er lite tilgjengelig for allmennheten. For å få gjort dataene og samlingene tilgjengelig for søk og gjenfinning på en systematisk eller tematisk måte er det nødvendig med gode kunnskapsorganisasjonssystemer som faglige ontologier og tesaurer. I dag finnes det mange internasjonale ontologier og tesaurer, men svært få norske. Det er derfor viktig at NDU er pådriver og tar initiativet til i samarbeid med universitetsbibliotekene og Nasjonalbiblioteket om utvikling av nasjonale faglige ontologier og tesaurer. ABM-Utvikling kan også være en av partnerne i dette samarbeidet.

Åpne samlingsdatabaser (Open Access Repositories) for forskning og allmennhet

Det er viktig at NDU samarbeider med universitetsbibliotekene i utviklingen av Open Access fulltekstarkiver for forskningen.